

The background of the entire page is a grayscale, high-angle photograph of several Euro banknotes. The notes are overlapping and slightly out of focus, with the '200' denomination being most prominent. The intricate patterns and architectural details of the banknotes are visible.

**EURO —
hrozba, nebo
příležitost?**

The logo for 'Istar' is located at the bottom center. It consists of the word 'Istar' in a bold, lowercase, sans-serif font. The letter 'i' has a dot. The text is white and is set against a bright yellow background that forms a stylized shape resembling a speech bubble or a drop with a tail pointing upwards.

!star

**EURO —
hrozba, nebo
příležitost?**

Obsah

7**PŘEDMLUVA****9****KEYNOTE SPEECH:
„OPRAVDU ČEŠI
NECHTĚJÍ EURO?“****13****CESTA K EURU.
EVROPA A ČESKO.**

Luděk Niedermayer
Mikuláš Bek
Irah Kučerová

21**EURO JAKO MĚNA.
EKONOMICKÝ
A HOSPODÁŘSKÝ
KONTEXT.**

Milena Jabůrková
Petr Zahradník
Jana Matesová
Oldřich Dědek

31**ZKUŠENOSTI
ZE ZAHRANIČÍ**

Martin Šuster
Ana Zorić
Michael G. Arghyrou

Předmluva

Kolik už bylo konferencí na téma EURO. Konferencí na podporu přijetí, konferencí proti přijetí i konferencí vyvážených. Proč dělat další? Proč téma, které podle průzkumů veřejného mínění je tak jasně společností negativně vnímané, otevírat dalším setkáním?

Protože jsme se shodli, že je debata kolem EURO plná emocí a slyšet přes ně je jen málo argumentů.

A tak jsme na jedno místo sezvali zástupce byznysu, akademické sféry, politiky, lidí se zkušenostmi ze zahraničí. A taky zástupce států, které EURO zavedly – Řecka, Slovenska a Chorvatska.

A jak to dopadlo? Závěr si po přečtení této štíhlé publikace může udělat každý sám. Je plná argumentů, úvah, nadhledu. Já osobně jsem si z příspěvků odnesl, že proti přijetí jsou převážně emoce – obava ze změny, ztráta národního symbolu, nejistota. A pro přijetí jsou argumenty – větší stabilita měny a růstu, investice, možnost rozhodovat o nás a nebýt jen konzumentem rozhodnutí jiných, zbytečné výdaje spojené se zajištěním kurzu, se směnami. A je jen na nás, zda se rozhodneme pozitiv využít, nebo ne.

Jan Farský

ředitel Institutu moderní politiky
iSTAR

OPENING SPEECHES

Mezinárodní konferenci otevřel svým úvodním slovem ředitel Institutu moderní politiky iSTAR **Jan Farský**, který zdůraznil, že nejen on sám, ale také celý iSTAR považuje téma eura za zásadní a debatu o něm v České republice za vykořeněnou. Záměrem konference proto mělo být přinést jiný pohled na celou debatu a rozšířit její českou linku také o zkušenost ze zahraničí. Farský zdůraznil, že je pro něj zásadní především debata založená na argumentech, které jsou podložené daty či ověřitelnými fakty. Přeje si tak diskusi o euru vrátit na datové a objektivní koleje.

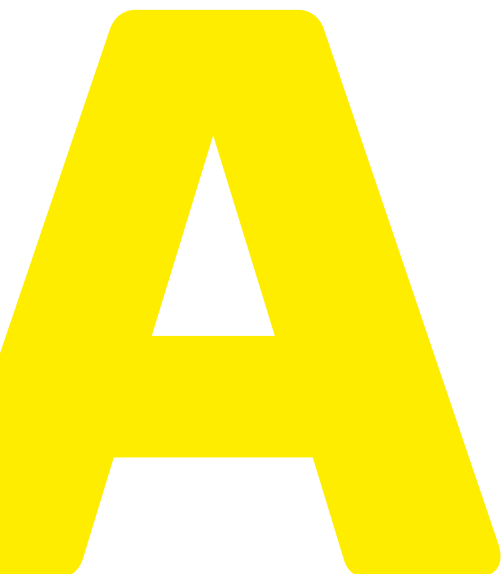
Úvodní slovo dále doplnil **Tomislav Delinić**, ředitel zastoupení Konrad Adenauer Stiftung v Česku a na Slovensku. Dle jeho slov je rovněž nutná debata o euru posunout z emocionální roviny do roviny faktické. Ocenil snahu vnést do české diskuse příklady ze zahraničí, kdy lze právě na datech ukázat výhody a nevýhody vstupu do eurozóny a také krátkodobé a dlouhodobé přínosy přijetí eura jako vlastní měny.

KEYNOTE SPEECH

**Opravdu
Češi nechtějí
euro?**

Analytici z agentury STEM se ve své keynote speech zaměřili na postoje Čechů k euru a uvedli základní argumenty pro a proti v české debatě o euru.

Martin Kratochvíl na úvod svého příspěvku podtrhl, že přijetí, nebo nepřijetí eura v České republice vnímá jako výsostně politickou otázku, nicméně rozhodně se u takto zásadního tématu vyplatí sledovat, co si o euru

myslí česká veřejnost. Data agentury STEM v postoji Čechů k euru sahají až do doby vstupu Česka do Evropské unie. V současné době je otázka eura z hlediska veřejné debaty druhou, možná až třetí kategorií veřejných záležitostí. V kontrastu s vývojem veřejného mínění obyvatel Česka u jiných otázek, které agentura STEM sleduje a měří, lze konstatovat, že vývoj postojů k euru leží u ledu.

Za posledních deset let se postoje k přijetí eura v Česku prakticky nezměnily.

Při pohledu na data v čase je vidět značný posun veřejného mínění. Zatímco v prvním období, od vstupu ČR do EU do konce první velké finanční krize (2012), byla česká veřejnost nakloněná nebo naklonitelná k přijetí eura, tak s řeckou krizí, změnami v bankovním systému EU a s působením některých významných českých politiků, kteří připravili argumenty proti a živili jimi veřejnost, **dlouhodobě podpora přijetí eura nedosahuje ani jedné pětiny české veřejnosti.**

Z hlediska vybraných atributů nehraje dle Martina Kratochvíla žádnou větší roli věk a ani mezi nejmladšími ročníky nedosahuje podpora přijetí eura nad čtvrtinu. Určitou roli hraje vzdělání, protože vysokoškolsky vzdělaní lidé podporují euro relativně nejsilněji, přesto by ani u nich jako česká měna prozatím neprošlo. Dokonce ani mezi socioekonomickými skupinami se podpora eura příliš neliší. Ani ty skupiny, u kterých bychom čekali větší podporu, jako jsou živnostníci nebo

podnikatelé, tak ani u nich podpora eura nepřevažuje.

Filip Hanka navázal na svého kolegu představením hlavních argumentů pro a proti přijetí eura, které zaznávají ve veřejné debatě, a zároveň ukázal, jak jsou vnímány nadpoloviční částí veřejnosti, kterou lze označit za stále ještě proevropskou.

1 Za všechno může Řecko. Jinými slovy, přijetí eura je pro nás nevýhodné, protože v případě potíží nějakého státu eurozóny se očekává, že mu půjčíme až několik stovek miliard. Z pohledu stoupenců eura se jedná o nejsilnější z negativních argumentů. Mezi odpůrci eura je pak také velmi vážný, jen s mírným odstupem za ztrátou nezávislosti a očekávaným zdražením. Jako protiargument zde lze využít argument solidarity. Pokud my budeme v problémech, tak oni pomohou nám. Filip Hanka však dodal, že se nejedná o příliš silný protiargument, nemá moc velký dopad.

2 Argument zdražování. Aneb když přijmeme euro, všechno zdraží. Jde o zcela zásadní argument z pohledu odpůrců eura, ale i polovina stoupenců zavedení eura jej považuje za důležitý. Využitelný protiargument zde může být argument Slovenskem, kde lze poukázat na to, že na Slovensku ke zdražení nedošlo. Stoupenci přijetí eura tento argument, příklad nepotvrzeného zdražování na Slovensku, většinou uznávají. Potenciál má i mezi odpůrci eura.

Víte, že...

20
států

Eurozóna označuje oblast států EU, které přijaly euro jako svou měnu. **Aktuálně tvoří eurozónu 20 z 27 států EU.** Zatím posledním přírůstkem do eurozóny je Chorvatsko, které začalo euro používat v lednu 2023.

347
milionů
občanů

Euro bylo spuštěno v roce 1999, pro hotovostní platby však bylo uvedeno až v roce 2002. Euro je v rámci eurozóny **platidlem 347 milionů občanů** a je druhou nejpoužívanější měnou světa z pohledu podílu na platbách.

Víte, že...

4

oblasti stability

Maastrichtská kritéria jsou konvergenční kritéria, jejichž splnění je podmínkou pro vstup do eurozóny. Zkoumané jsou 4 oblasti stability: cenová (stabilita cen, průměrná míra inflace), úroková (výše úrokových sazeb), kurzová (měnový kurz a účast v ERM II) a fiskální (veřejný deficit a veřejný dluh).

ERM II

Alespoň dvouletá účast na kurzovém mechanismu ERM II je jedním z kritérií pro vstup do eurozóny. ERM II představuje mechanismus fixace měny na euro v rámci tzv. flukтуаčního pásma. Národní centrální banka i Evropská centrální banka společně brání pozici kurzu tak, aby v daném kurzovním pásmu setrval i navzdory možným kurzovním tlakům.

Jak tedy nastavit komunikaci a jaké argumenty využívat ve snaze narovnat debatu o euru v Česku?

- 1 Argument, že euro přináší nová pracovní místa a možnosti pro české firmy. Přijetí eura by přineslo nové investice, ty by vytvořily nové pracovní pozice a tedy prosperitu české ekonomiky. U tohoto argumentu je klíčové posílit povědomí zejména u té části veřejnosti, která je proti euru. Nemělo by to být tak těžké, protože jsou tomu nakloněni, ale nemají příliš znalostí na to, aby ten argument přijali za svůj.
- 2 Argument státního dluhu. Kdybychom přijali euro, ušetříme každý rok miliardy na úrocích státního dluhu. Nutno totiž dodat, že Česko platí každý rok zhruba 40 miliard korun za úroky státního dluhu a země, které mají euro, platí mnohonásobně nižší úroky, někdy dokonce blízké nule. Odpůrci eura však silně pochybují o tom, že argument je pravdivý. Pro stoupence eura je tento argument nepřilíš známý, tudíž slabý.
- 3 Argument integrací. Po vstupu do eurozóny se posílí pozice České republiky v EU. Tento argument je silný

pro stoupence eura (je pro ně známý, srozumitelný a pravdivý), pro odpůrce ale už nikoliv. Myslí si totiž, že toho stejně moc nezměníme, protože jsme malá země.

Na závěr své prezentace Filip Hanka shrnul, že o euru se rozhoduje především přes emoce, a to zejména přes obecnou a silnou emoci strachu z neznámého. Cesta, která vede k oslabení odporu vůči euru, je cesta přes ekonomický růst, tedy že euro přinese nové příležitosti, nové pracovní pozice. U příznivců je na prvním místě argument ekonomického růstu a významu naší země, hned za tím je motiv většího připoutání k EU, Západu a tedy silnější České republiky vně Evropské unie. Výhody spojené s přijetím eura jsou poměrně dobře hmatatelné. Jako jednodušší cestování, směnárná a nižší poplatky za směnu. To je však slabá výhoda, když na druhou stranu pomyslných vah dáváme zdražení a oslabení ekonomické suverenity. Dlouhodobě tak není možné jen oslabovat nevýhody, ale primárně je potřeba vytvářet pozitivní motivaci, tedy posílení ekonomiky či kupní síly. Je třeba přijmout „salámovou strategii“ – není vše ztracené, ale je to běh na dlouhou trať.

Jako výhody pro zavedení eura bývá například uváděno: atraktivita pro zahraniční investory, cenová stabilita, snazší a levnější obchodní transakce v eurozóně i se zbytkem světa, vyšší ekonomická stabilita a růst nebo větší vliv na světové hospodářství.

Mezi nevýhody se může řadit: ztráta samostatné měnové politiky státu, zapojení do Evropského stabilizačního mechanismu, riziko vnímané inflace, jednorázové náklady na zavedení eura či (krátkodobé) zdražení.

PRVNÍ PANEL

**Cesta k euru.
Evropa
a Česko.**

Luděk Niedermayer

Europoslanec a ekonom, který se dlouhodobě věnuje problematice eura a eurozóny. Narodil se v Brně, kde také na Masarykově univerzitě absolvoval obor Operační výzkum a teorie systémů. V roce 1991 nastoupil do centrální banky, kde se po pěti letech stal členem Bankovní rady České národní banky. V prosinci 2000 byl jmenován viceguvernérem a funkci obhájil v roce 2002. Následně pracoval jako ředitel v Deloitte ČR. Zúčastnil se řady studijních pobytů a stáží, a to zejména v oblasti kapitálového trhu, obchodování s deriváty a řízení rizik. Podílel se na analýzách měnově-politického schématu ČNB a na změně způsobu provádění měnové politiky. Podílel se na činnosti pracovních skupin MMF a IBRD ohledně správy a makroekonomickém významu devizových rezerv. V roce 2014 byl zvolen europoslancem, svůj mandát obhájil v roce 2019.

První panel konference měl za cíl shrnout současnou debatu o euru v Česku a zaměřit se na české vyhlídky vstupu do eurozóny a na politickou a společenskou přijatelnost tohoto kroku. Panelisté také diskutovali otázku, zda by případné přijetí eura v Česku bylo dobrým krokem a jak by rozhodnutí ovlivnilo českou pozici v rámci Evropské unie.

ÚVODNÍ SLOVO PANELU

Luděk Niedermayer/ Cesta k euru

Ekonom a poslanec Evropského parlamentu Luděk Niedermayer v úvodu svého příspěvku připomněl, že se řadí mezi jednoznačné zastánce přijetí eura v Česku, tuto pozici dlouhodobě obhájuje a s pesimistickým tónem dodal, že jej vývoj debaty a postoje ČR ke vstupu do eurozóny netěší.

Zdůraznil, že když se podívá na nově přistoupivší země do eurozóny v posledních 15 letech, tak z ekonomického hlediska nebyla žádná z těchto zemí na přijetí eura tak dobře připravená a žádná by z něj neměla dlouhodobě větší ekonomické benefity než Česká republika. Podobně jako analytici z agentury STEM také upozornil na to, že česká debata o euru se v posledních několika letech nikam neposunula a zůstává prakticky stejná. Tuto diskusi připodobnil k současným debatám o Istanbulské úmluvě či klimatických opatřeních a poukázal na

vysokou míru emocí, které se v těchto diskusích objevují a se kterými operují především odpůrci. Vyznění těchto diskusí pak dále formuje širší veřejné mínění a celkově názory veřejnosti.

V další části svého příspěvku pak Niedermayer interpretoval problematiku eura optikou ekonomie, když připomněl, že z čistě ekonomického hlediska se jedná o otázku lepšího a horšího rozhodnutí. Země se může zcela legitimně rozhodnout, že bude méně ekonomicky růst, že bude více subjektem většího rizika a že zvýší náklady pro své občany a firmy. Byť se jedná o legitimní rozhodnutí, dle Niedermayera je to rozhodnutí nešťastné.

Komentoval některé z argumentů, které se v české debatě objevují. Často se mluví o tom, že vstoupit do eurozóny je špatné, protože bychom museli zároveň vstoupit do bankovní unie či do systému ESM. Niedermayer však zdůraznil, že se jedná o svět založený na vzájemné pomoci, určité míře solidarity a určitých pravidlech, která země vzájemně dodržují. Otázka je, zda tento svět vidíme jako horší, nebo lepší. Podle Ludka Niedermayera je to rozhodně to druhé. Česká republika byla ještě před nedlouhou dobou jedním z šampionů rozpočtové odpovědnosti a nyní se dostala do úplně opačné pozice v rámci své fiskální politiky. Navíc dodal, že jde také o to, jakým šokům může která ekonomika čelit. Čím podobnějším šokům totiž čelí, tím je snazší vzdát se nezávislé měnové politiky. Což je jeden z dalších četných argumentů, a sice že nezávislá

měnová politika nám poskytuje takové dobro, že vyváží potenciální pozitivní krok přijetí eura. Niedermayer upozornil, že právě touto nezávislou měnovou politikou jsme se dostali k jedné z nejvyšších inflací v Evropské unii. Nezávislá měnová politika, která měla zajistit, že věci vlastními rozhodnutími zvládneme lépe, tak podle něj dobře nefunguje.

Za výrazný argument pro přijetí eura v Česku Niedermayer označil schopnost zvládnání krizí, například těch fiskálních. V případě krize jsou země eurozóny, bez ohledu na to, jakého mají ministra, vehnány do jedné skupiny a tu krizi řeší. V případě Řecka ji neřešily tak, že Němci poslali do Řecka peníze, to je česká pohádka. Vznikl mechanismus, byly poskytnuté půjčky, byly nastaveny bezprecedentně tvrdé podmínky pro Řecko. Kromě fiskální krize pak ještě Niedermayer zmínil, že jedna z dlouhodobě palčivých otázek pro českou ekonomiku je otázka slušného ekonomického růstu. Zmínil, že Slovensko odhaduje přínos eura pro jejich domácí HDP na zhruba půl procentního bodu ročně, což pro Českou republiku vidí jako dobrou motivaci a něco, co by stálo za to využít.

V závěru svého příspěvku Niedermayer okomentoval možnou strategii

přijetí eura v Česku a navrhnul, aby se rozhodnutí o přijetí společné měny rozpojilo s rozhodnutím o vstupu do kurzového režimu ERM II. V současné ekonomické situaci totiž vstup do režimu, který Niederamyer ekonomicky označil za soft pack s obrovským flukuačním pásmem (okolo 15 %), znamená žádná významná omezení pro měnovou politiku. Česká republika má dnes pod kontrolou fiskální kritéria, určitě ale ne inflační kritérium. Navíc je strategie minimalizace pobytu v režimu ERM II a přesného určení dne přijetí eura riskantní z hlediska politického cyklu. Fakt, že proces nyní trvá viditelně déle než tři roky, vlastně znamená, že se nedá odstartovat a ukončit v rámci jednoho volebního období. Proces bychom tak mohli odstartovat už nyní a další vlády, které mohou být více komitované přijetí eura, budou moct uvnitř svého volebního období o přijetí eura rozhodnout.

Niederamyer vřele ocenil, že v současném programovém prohlášení Fialovy vlády se v sekci zdravé veřejné finance objevil závazek vlády diskutovat o přínosech a rizicích vstupu ČR do režimu ERM II z pohledu veřejných financí a celé ekonomiky.

Nakonec dodal, že pokud má někdo opravdu upřímný zájem o to, aby naše ekonomika byla stabilní a prosperující, tak nemůže rezignovat na korektní a kvalitní diskusi o přijetí eura stejně tak jako na odpracování si své vlastní – české – cesty k euru. „Musíme si to odpracovat a potřebujeme taky trochu víc odvahy se postavit populismu a ma-

nipulacím, které jsou mnohem častěji kvůli získávání potenciálních politických bodů než kvůli nezalostnosti daného tématu,“ zakončil svůj příspěvek.

Mikuláš Bek

Ministr Bek ve svém panelovém příspěvku upozornil na některé změny kontextu, v rámci kterého debatu o euru vedeme. Zprv události posledního roku a půl na poli krize, které

#EUmýty

„S eurem budeme platit řecké dluhy.“ Vstupem do eurozóny bychom se stali členem Evropského stabilizačního mechanismu, který má za úkol stabilizovat ekonomiku členských zemí. Jedná se o fond, který poskytuje půjčky ekonomicky zasaženým zemím. Nejedná se o finanční dary, ale o půjčky, které jednotlivé země splácí i s úroky. Každá země si své dluhy splácí sama.

Zdroj: European Stability Mechanism

Mikuláš Bek

Narodil se ve Šternberku a po maturitě začal studovat na dnešní Masarykově univerzitě v Brně hudební vědu. Během studia absolvoval půlroční studijní pobyt na Humboldtově univerzitě v Berlíně. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy pak působil jako odborný asistent, v roce 1994 jako „visiting lecturer“ na Royal Holloway College (University of London). Od roku 1999 vyučuje na Masarykově univerzitě v Brně, kde také od roku 2004 působil jako prorektor pro strategii a vnější vztahy a od roku 2011 do roku 2019 byl dvě funkční období rektorem. Zastával i pozici místopředsedy České konference rektorů pro oblast vzdělávání a zastupoval Českou republiku v Radě Evropské univerzitní asociace. V roce 2018 byl zvolen senátorem a stal se místopředsedou senátního Výboru pro záležitosti Evropské unie, v roce 2020 byl zvolen jeho předsedou. Po volbách v roce 2021 se stal ministrem pro evropské záležitosti, od května 2023 je ministrem školství.

dle Beka ukončují určitou éru v politice, zejména v bezpečnostní politice, ale možná také v názorech na ekonomickou politiku jak na úrovni členských zemí, tak Evropské unie. Podtrhl, že daná proměna je možná hlubší, než si zatím uvědomujeme. Přestože se v českém politickém prostředí vede debata o některých aspektech EURA 7 nebo konci spalovacích motorů, tak na druhé straně ona základní ideologická konfrontace v Evropě a do jisté míry i u nás skončila. Například klimatické cíle jsou dnes více usmířeny s bezpečnostními zájmy v energetice a dynamika toho reálného posunu směrem ke klimatickým cílům je velká. Z druhé strany jsme svědky mnohem silnější snahy Evropské unie a států intervenovat do ekonomiky. Navíc bezpečnostní krize, která vyhrocuje vztahy Evropy a Západu s některými jinými částmi světa, zároveň posiluje integrační tendence v Evropské unii. V polarizaci je dle Beka vždy zahrnuta snaha o větší integraci. Evropská unie získává větší vliv v řadě oblastí, kde dosud nebyla aktivní. Jako příklad uvedl Bek oblast energetiky (s pozitivním posunem) nebo veřejného zdraví (spíše rozporuplný posun). Právě tato situace bude podle Beka vytvářet větší tlak také na integraci ekonomickou a měnovou. Celoevropský přístup – společnou měnu nevyjímaje – pak může být jakousi kotvou v dnešním nejistém světě.

Přímým důsledkem současné bezpečnostní krize proto bude posílení bezpečnostního aspektu či argumentu

v debatě o euru. Zkušenosti ze současné krize pak podle Beka budou mít vliv i na českou veřejnost, která si uvědomí, že recepty zastávané odpůrci eura nejsou funkční. Proto je nyní podle Beka ta pravá chvíle pro vytvoření zájmové koalice těch, kteří chtějí euro prosadit jak v politickém, tak v akademickém a firemním světě.

Mikuláš Bek dále okomentoval vztah reprezentací českých zaměstnavatelů k euru, který taktéž prošel určitou historií. Postoj prošel výraznou proměnou, a to jednoznačně ve prospěch přijetí eura. Hlasy, které v minulosti zaznívaly například ze Svazu průmyslu a dopravy nebo z Hospodářské komory, byly rozděleny podle toho, jak užitečným se jevílo přijetí eura z pohledu exportérů a importérů. V posledních zhruba dvou letech se však jedná o hlasy ve prospěch eura, což si Bek vysvětluje tím, že vědomí nákladů, které je potřeba vynaložit například k zajišťování kurzu, přesvědčilo i ty, kteří by mohli z některých kurzových rozdílů při exportu profitovat. Dle Beka se jedná o významnou změnu, která se s určitým zpožděním bude promítat i do postojů politické reprezentace. „Věřím tomu, že ta česká politická scéna vlastně postupně bude následovat, tak jako se to stalo v jiných otázkách, ten firemní sektor, tak jako klimatickou politiku dneska rozhodují de facto velké banky a velké firmy, které nastavují ten standard v České republice,“ dodal Bek.

V návaznosti na Ludka Niedermayera a jeho příspěvek k měnové

nezávislosti Bek dodal, že setrvávání na měnové nezávislosti je v zásadě porušování hospodářské soutěže v rámci Evropské unie. Situaci, kdy se v Česku změkčoval kurz, popisuje Bek jako protikladnou s naší jinak upřímnou vírou ve volný trh a férové podmínky na evropském trhu, které jinak hájíme. „Tahle rozporuplnost by měla z české politiky zmizet,“ řekl v závěru Mikuláš Bek.

Irah Kučerová

Expertka na ekonomickou dimenzi evropské integrace Irah Kučerová navázala na ministra Beka, když řekla, že intervence ČNB, které vedou jednoznačně k oslabování koruny a které mají pomoci pouze jedné části firemního spektra, kterým jsou exportéři, je porušením nejen hospodářské soutěže a narušením vnitřního trhu, ale především to poškozuje řadu dalších subjektů, ať už se jedná o spotřebitele, tak samozřejmě především o importéry.

Irah Kučerová pokračovala analýzou specifičnosti české debaty a situace ve vztahu k euru, přičemž ji rozdělila do několika rovin.

1 Politická rovina. Není pochyb, že v konečném znění se jedná o ryze politické rozhodnutí. Pokud však česká veřejnost prochází více než dvacet let určitou masáží toho, že euro je škodlivé, tak to postupně přijme za své velká část veřejnosti. Což se v Česku opravdu stalo. Ze své akademické pozice

pak ještě dodala, že politik, který se v Česku bude otevřeně hlásit k přijetí eura, do jisté míry podepisuje svůj ortel, protože je nevolitelný.

2 Ekonomická rovina. Kučerová je přesvědčená, že jsme dlouhou dobu patřili mezi ekonomické premianty a plnili jsme většinu maastrichtských kritérií. Vývoj posledního roku však vede k tomu, že neplníme téměř žádné kritérium, a to dokonce ani ve fiskální sféře.

3 Veřejné mínění. Kučerová podtrhla, že základní princip, na kterém stojí a padá evropská integrace, je právě princip solidarity, a sdílela svoji obavu české krátkozrakosti, kdy „nechceme doplácet na ty líné Řeky“, což v českých debatách mnohokrát zaznívalo. Dle Kučerové je zásadní být transparentní v tom, kam vlastně Česká republika patří, a má patřit jednoznačně do Evropské unie. Což je důležité například pro investory, kteří operují na společném trhu, který není korunový. Transakční náklady jsou proto relativně dost vysoké. Za další se zde pak otevírá otázka kredibility, protože pokud budeme součástí eurového trhu, Hospodářské a měnové unie, tak se pro zahraniční investory stáváme daleko více kredibilní než po zmíněných krocích ČNB. Navíc tím, že jsme součástí vnitřního trhu EU, tak Česká národní banka už není plně nezávislá, zcela jistě ale stále má vysokou míru suverenity. Otázka ale je, nakolik je to dobře pro české prostředí.

Irah Kučerová

Expertka na mezinárodní ekonomické vztahy a problematiku EU. Více než dvacet let působí na Katedře mezinárodních vztahů Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde se orientuje především na ekonomický rozměr mezinárodních vztahů, na ekonomickou dimenzi evropské integrace, ale také na globální problémy a rozvojové země. Publikovala čtyři monografie týkající se Evropy a EU a další publikace na téma mezinárodních ekonomických vztahů, regionalismu, Brexitu či teorií ekonomické integrace.

DRUHÝ PANEL

**Euro jako
měna.**

**Ekonomický
a hospodářský
kontext.**

Milena Jabůrková

Vystudovala Univerzitu Karlovu a Victoria University v Manchesteru. Svoji kariéru začala v sociálních službách, později pracovala jako ředitelka odboru sociálních služeb na Ministerstvu práce a sociálních věcí. Předtím než nastoupila do IBM, řídila vnější vztahy ve Svazu měst a obcí ČR, kde zastupovala zájmy českých samospráv vůči vládě ČR i evropským institucím. Milena Jabůrková je členkou představenstva česko-slovenské filiálky IBM, zároveň zde zastává funkci Government Programs Executive. Dále je členkou představenstva a členkou evropského týmu ve Svazu průmyslu a dopravy České republiky. Od dubna 2017 je viceprezidentkou Svazu. Specializuje se na oblast lidských zdrojů, investic, mezinárodního obchodu a technologického rozvoje.

Druhý panel konference se zaměřil na problematiku eura z pohledu ekonomie, ekonomiky a měnové a hospodářské politiky. Panelisté představili základní ekonomické argumenty, přínosy a rizika případného vstupu Česka do eurozóny. Panelisté také zhodnotili současný stav eurozóny a jejich mechanismů z hlediska ekonomické a hospodářské výkonnosti a funkčnosti eura jako společné měny.

Milena Jabůrková

Členka představenstva česko-slovenské pobočky IBM Milena Jabůrková navázala na první panel, když nerozporovala, že přijetí eura je výsostně politická otázka, zároveň ale připomněla, že je vhodné, když se politické otázky a debaty mezi politiky a akademiky alespoň částečně orientují také podle těch, kteří „nesou kůži trh“ – tedy podle byznysu. Jabůrková řekla, že v rámci byznysových kruhů se o přijetí eura už nedebatuje. Celé prostředí se spontánně euroizuje, podniká a bere si půjčky v eurech, a zároveň platí za kurzová rizika transakční náklady a pojišťují vklady. Z pohledu Jabůrkové je tak v byznysu o euru rozhodnuto – a to jednoznačně kladně. Pozitivně, podobně jako Luděk Niedermayer,

ocenila programové prohlášení vlády v souvislosti s ERM II, dodala však, že od vlády očekává přímočařejší a odvážnější postup, například stanovení jasného termínu.

Zároveň podtrhla, že dle jejího soudu se český byznys výrazně snaží posunout debatu o přijetí eura kupředu a dávat politikům jasné argumenty, proč by přijetí společné měny eurozóny v Česku dávalo ekonomický i hospodářský smysl. Podotkla také, že si nemyslí, že politik, který obhajuje euro, je v Česku nevolitelný, a naopak vyzvala k aktivnímu obhajování eura alespoň mezi některými politiky.

Za jeden z možných přínosů přijetí eura zejména pro menší firmy pak Jabůrková označila snížení nákladů, kterým nyní firmy při zacházení s kurzovými riziky čelí. Celkově by to pak ovlivnilo také přidanou hodnotu.

Dodala, že Česká republika se musí snažit o zásadní aliance a dělat vše pro to, aby v Evropské unii měla vliv. A vstup do eurozóny vidí jako další krok k tomu, abychom silnější vliv měli. „Se svými spojenci potřebujeme být v Evropě slyšet, máme zde snad největší geopolitickou změnu od druhé světové války,“ zakončila svůj příspěvek.

Víte, že...

80%

podpora

Euro se mezi občany eurozóny těší výrazné podpoře, která v roce 2021 **dosáhla dokonce 80 procent**. V rámci dlouhodobého horizontu navíc neklesla pod 66 procent.

opt-out

Některé členské země, konkrétně Dánsko (a dříve také Spojené království Velké Británie a Severního Irsku), si při sjednávání Maastrichtské smlouvy vyjednaly tzv. opt-out, tedy trvalou výjimku z povinnosti přijmout společnou měnu. Ostatní země se zavázaly měnu v budoucnosti přijmout.

Petr Zahradník

Ekonom České spořitelny, člen Národní ekonomické rady vlády (NERV) a ekonomický poradce Evropského hospodářského a sociálního výboru. Vystudoval VŠE v Praze, v letech 1992–1993 souběžně studoval program hospodářské politiky na Columbia University v New Yorku a evropská studia na Katolické univerzitě v Lovani v Belgii. V tomto období rovněž prováděl ekonomický výzkum v rámci projektu Světové banky. V letech 1993–1995 působil v Ústavu pro evropská a mezinárodní studia při Úřadu lucemburské vlády a v Mezinárodním ústavu pro analýzu aplikovaných systémů v rakouském Laxenburgu. Po návratu do České republiky působil více než sedm let jako makroekonomický analytik v soukromých společnostech aktivních na kapitálovém trhu. V letech 1995–1999 také jako konzultant Kanceláře prezidenta republiky.

Petr Zahradník

Ekonom Petr Zahradník okomentoval stav nejen české, ale obecně evropské debaty o euru. Podle něj měla diskuse vrchol v roce 2015, kdy Řecko přijímalo třetí záchranný balík, a od té doby je znatelný pokles intenzity této debaty. Především ale podtrhl, že současná eurozóna je v zásadě zcela jinou eurozónou v porovnání se základním a původním konstrukčním soukolím, protože původní důvody spojené s omezením transakčních nákladů, omezením kurzových spekulací, společnou měnovou politikou založenou na jednotné klíčové úrokové sazbě a podobně byly právě na základě poučení z řecké dluhové krize zásadním způsobem posíleny a rozšířeny. V současnosti tak existuje například tzv. evropský semestr, ESM (Evropský stabilizační mechanismus) či třeba propojení s bankovní unií. Podle Zahradníka se jedná o výrazné kvalitativní změny zlepšující stav a kondici eurozóny. Zdůraznil však, že rovněž pozice České republiky prošla kvalitativní změnou, a upozornil na vývoj českého vnímání eurozóny, kdy po vstupu ČR do EU jsme se určitou dobu rozkoukávali, poté jsme se stali jakýmsi furiantem a zejména po krizi v letech 2009–2011 jsme pohrdali vstupem do eurozóny s tím argumentem, že budeme vyčkávat, dokud se

sama neuklidní. V současnosti jsme však dle Zahradníka ne zcela úspěšným aktérem, jehož zejména makroekonomické ukazatele se nevyvíjí pozitivně. Apeloval proto na relevantní stakeholdery, především vládu, ať začne dbát na plnění maastrichtských kritérií a splní všechny „domácí úkoly“ spojené jak s disciplínou a stabilitou veřejných financí, tak s vývojem cenové hladiny, přičemž upozornil zejména na nepříznivý vývoj rozpočtové disciplíny. „Cesta k eurozóně je v současné době především cesta k tomu, abychom napravili strukturální poruchy, kterým česká ekonomika čelí v největší míře za posledních několika dekád,“ uvedl Petr Zahradník.

V další části pak odpovídal na dotaz, zda není relevantní argumentovat ne zcela perfektním stavem eurozóny, která samozřejmě čelí určitým problémům i v dnešní době. Na to konto Zahradník uvedl, že se mu tento argument zdál validní snad do skončení řecké dluhové krize, kdy eurozóna čelila výrazným tlakům a česká ekonomika byla v mimořádně dobré kondici. „Tento stav už bohužel netrvá. Jsme daleko víc umounění, než je dnes průměrná země eurozóny. Řekl bych, že nástroje, které eurozónu z minulé krize vyvedly do relativně stabilizovaného stavu, jsou pro nás nyní velmi relevantní.“

Zahradník dále uvedl, že ještě před začátkem covidové krize jsme byli vzornými žáky a měli jsme snad jediný vroubek, čímž byl nadměrný růst mezd v porovnání s produktivitou. Od té doby se však situace rapidně změnila a cesta k euru by pro nás měla znamenat zejména cestu pro to, abychom my sami byli schopni splnit své domácí úkoly a z neblahé situace, jak Zahradník současný stav české ekonomiky nazval, se co nejrychleji vymanili.

Petr Zahradník okomentoval také možnost vstupu Česka do ERM II a poznamenal, že tento krok nevidí jako žádný limit pro autonomní kurzovou politiku, a to díky zhruba 15% rozpětí. Navíc vnímá ERM II jako jakýsi reputační punc, protože ten, kdo je již v tomto systému, tak je v určité čekárně ke vstupu do samotné eurozóny.

Jana Matesová

Ekonomka a přední česká expertka na světovou ekonomiku, bývalá zástupkyně České republiky při Světové bance. Vystudovala ekonomii v Praze a v USA, na univerzitách v Pittsburghu a na Harvardu. Šestnáct let pracovala pro Světovou banku, mimo jiné jako vrchní poradkyně výkonného ředitele a následně coby členka poradní skupiny prezidenta Světové banky pro mezinárodní finanční architekturu a jednání G7 a G20. V současnosti působí jako konzultantka pro strategické otázky a globální ekonomiku.

Jana Matesová

Jana Matesová v úvodu svého příspěvku zdůraznila, že otázka volby měny souvisí nejen s ekonomickým růstem z hlediska investic a obchodu, tedy z hlediska kurzových rizik a jejich existence, ale také se stabilitou finančního sektoru, který bude buď pod kontrolou jedné země s vlastní měnou, nebo pod kontrolou orgánu eurozóny. Dodala také, že se nejedná pouze o otázku měny, ale jednoznačně též o otázku politiky vlády, a to nejen fiskální, ale i legislativní v rámci vytváření podmínek pro přívětivé podnikatelské a investiční prostředí. Připomněla, že Česko jako země s vlastní měnou čelí silnějším externím šokům než země eurozóny, minimálně z hlediska pohybů kurzu české koruny. V návaznosti na první panel a ministra Beka Matesová podtrhla také bezpečnostní aspekt. Uvedla, že globální ekonomika nabrala od ruské invaze na Ukrajinu zcela jiný směr a jiné chování, což má zásadní dopad na celý mezinárodní systém. Ruská agrese ale také mění bezpečnostní a geopolitické prostředí v Evropě, proto by Matesová ocenila vstup do eurozóny jako zaručení bezpečného institucionálního rámce a ochrany před potenciálním nebezpečím. Kromě našeho členství v NATO a EU by tak uvítala i členství v eurozóně jako jednu ze záruk naší bezpečnosti, protože hlubší integrace a so-

lidarita je při krizích zásadní. Vážnost situace ilustrovala na příkladu z 20. století. V důsledku měnové reformy v roce 1953 bylo Československo vyloučeno z Mezinárodního měnového fondu pro neplnění podmínek členství. V té době se československá ekonomika řadila dle tehdy dostupných statistik mezi deset nejvyspělejších ekonomik na světě. A když se Československo do MMF v roce 1990 vrátilo, nacházelo se hluboko za ostatními zeměmi a za celou dobu polistopadové demokracie jsme se nedostali zpět. „Každá ochrana před iracionální ekonomickou politikou, ať je řízena populismem nebo ideologií, může nést obrovské ekonomické dopady na celé generace.“

Matesová komentovala také současné nastavení mechanismů evropského semestru a podtrhla, že řecká krize, která měla své kořeny v domácí politice od 70. let, by se dnes v rámci eurozóny nemohla opakovat a byla by velmi brzy zastavena. Uvedla však, že v současných proklamacích, výzvách a návrzích některých českých politiků vidí mnoho paralel s řeckou cestou a vysvětlila, že řecká cesta je návyk společnosti. „Kdekoliv je nějaký problém nebo nějaký sociálně dobře ospravedlnitelný důvod dát někam veřejné peníze, tak je tam stát dá. Stát ale nemá žádné peníze, to jsou peníze

nás, občanů,“ zdůraznila Matesová. V porovnání s dnešním Českem však tehdy Řecko „startovalo“ z ještě lepší pozice, protože nemělo strukturální deficit. „Když půjdeme dál, tak jak jsme teď nakročili se všemi těmi dobrými úmysly, tak dojdeme do stejného místa. Je potřeba to zastavit včas.“

Jana Matesová se podobně jako ostatní panelisté také vyjádřila k ERM II a zdůraznila, že dle jejího názoru není dobré v tomto systému setrvat příliš dlouho (jak například činí Dánsko, které je v ještě původním ERM již 30 let). Naopak by volila cestu zůstat v ERM II co nejkratší dobu a jakmile to bude možné, tak vstoupit do samotné eurozóny. „Cíl je pobýt tam tak dlouho, jak je nutné a pak euro již opravdu přijmout,“ uzavřela Jana Matesová.

Oldřich Dědek

Profesor ekonomie a bývalý národní koordinátor pro zavedení eura v Česku. Vystudoval ekonomii na VŠE v Praze a absolvoval stáže na London School of Economics, University of Warwick či u Mezinárodního měnového fondu. Na počátku 90. let 20. století začal působit v České národní bance. Od dubna 1996 do roku 1999 byl poradcem guvernéra České národní banky Josefa Tošovského. Na začátku února 1999 jej prezident Václav Havel jmenoval viceguvernérem a členem bankovní rady České národní banky. V březnu 2007 jej druhá vláda Mirka Topolánka jmenovala národním koordinátorem pro zavedení eura. Funkce se vzdal v roce 2017. Dne 31. ledna 2017 byl opět jmenován členem bankovní rady České národní banky, tento post zastával do února 2023.

Oldřich Dědek

Profesor ekonomie Oldřich Dědek na začátek svého příspěvku připomněl analýzu každoročně vydávanou Ministerstvem financí a Českou národní bankou, která hodnotí naplňování maastrichtských konvergenčních kritérií ze strany České republiky. Materiál je inspirován tzv. pěti testy (five tests) někdejšího britského ministra financí Gordona Browna, který v roce 1997 vyvinul tento mechanismus posuzování připravenosti britské ekonomiky na přijetí eura. Gordon Brown k celé věci přistoupil vědecky a na základě dat a podrobných analýz hodnotil britskou kondici k přijetí eura. Dědek rovněž upozornil, že již tehdy se nejen v Británii objevovaly hlasy, které těchto pět testů označovaly za jakousi kouřovou clonu pro to, aby odmítnutí eura vypadalo „vědecky“. A zmiňované české analýzy sladěnosti označil Dědek za něco podobného. Za jeden z trvalých argumentů proti přijetí eura, který je v české debatě přítomný, označil obavu ze ztráty autonomní měnové politiky a navázal na svoji přímou zkušenost z Bankovní rady ČNB, když řekl, že v dobách, kdy do eurozóny vstupovalo Slovensko či Slovinsko, byla velmi populární teorie dvoukanalového cenového dohánění. Jeden kanál vyšší inflace a jeden kanál posilování kurzu. „Závěr byl, že když vstoupíme do eurozóny, tak ztratíme ten kanál kurzové apreciacie, což zapříčiní, že cenové dohánění se vrhne do kanálu inflace a my budeme

muset mít systematicky mnohem vyšší inflaci,“ komentoval postup profesor Dědek. Předpoklady srovnal s reálným stavem a českou ekonomiku porovnal se slovenskou, která je dle něj v mnoha parametrech velmi podobná. „Samozřejmě se ukázalo, že ta inflace byla víceméně stejná.“ Od roku, kdy Slovensko vstoupilo do eurozóny, do doby, než vypukl covid, měli Slováci průměrnou meziměsíční inflaci 1,55 a my 1,61. Teoreticky by však Slováci měli mít systematicky mnohem vyšší inflaci, nicméně neměli.

Dále upozornil na zjevný paradox, kdy na jedné straně Slovensko podléhá ještě donedávna ultra uvolněné měnové politice Evropské centrální banky a na druhou stranu je zde Česko a Česká národní banka, která dělala „tygří skoky“ ve zpříšňování měnové politiky. Logicky by proto měla být inflace v Česku nižší než na Slovensku. Paradoxně to ale bylo úplně naopak. „Ještě donedávna měli Slováci o čtyři procentní body nižší celkovou inflaci než Česká republika.“ Dodal, že podobný stav platí rovněž pro tzv. jádrovou inflaci, a to dokonce i v porovnání s Estonskem a dalšími pobaltskými republikami, o kterých se tradičně říká, že jsou na tom v tomto ohledu hůře než Česko. „Česká národní banka šokovala, dělaly se velké skoky a v inflaci to dopadlo tak, jak to teď vypadá.“

Dědek také upozornil na další důvod, proč být součástí eurozóny. Pokud se dnes nějaká země dostane do ekonomických problémů, ovlivní

to i mnoho dalších států, protože jsme součástí globálního ekonomického systému. A vysvětlil, že krize nemají tu vlastnost, že je zastaví národní hranice, naopak se krize často přelije do zbytku ekonomiky. I z tohoto důvodu se zdá být výhodné být členem eurozóny, která neustále pracuje na budování stabilizačních mechanismů, které již prokázaly konkrétní benefity. Jednak by tak Česko mohlo těžit z těchto mechanismů a udržovat svoji ekonomiku stabilnější, jednak by ale také bylo přímo účastno jednacích stolů a rozhodovacích procesů, což je rovněž výrazný benefit.

K potenciálnímu vstupu Česka alespoň do ERM II Dědek poznamenal, že je především potřeba si uvědomit, o co se vlastně jedná. I když ERM II formálně představuje pevný kurz, tak flukтуаční pásmo je zhruba 15 %, což dle Dědky nemá fakticky daleko k plovoucímu kurzu. Na příkladu Slovenska pak demonstroval, že samotné členství v ERM II kurz spíše posiluje a stejné by to mělo být i v případě koruny. Pokud tedy máme zájem o silnější korunu, do systému ERM II bychom dle profesora Dědky vstoupit měli.

TŘETÍ PANEL

Zkušenosti ze zahraničí

Martin Šuster

Člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť Slovenska, respektovaný ekonom venujúci sa problematike makroekonomie verejných financií.

Poslední panel konference nabídl pohled tří insiderů z vybraných zemí Evropské unie, které euro buď přijaly v nedávné době, anebo jsou již dlouholetými členy eurozóny. Zástupci Slovenska, Chorvatska a Řecka zhodnotili vývoj své ekonomiky před a po přijetí eura, uvedli největší překážky na cestě k přijetí společné měny a zhodnotili pozitivní i negativní dopady tohoto rozhodnutí.

Martin Šuster (Slovensko)

Martin Šuster otevřel třetí panel mezinárodní konference k euru a podělil se o slovenské zkušenosti s přijetím eura. Slovenskou zkušenost rozdělil do čtyř fází. První fázi označil jako strategické rozhodování, kdy Slovensko zvažovalo, zda euro přijme, nebo nikoliv. Druhá fáze pak byla makroekonomická. Ve třetí fázi se Slovensko soustředilo na technické přípravy celého přechodu ke společné měně. Nakonec čtvrtou fází, která v zásadě probíhá doposud, jsou zkušenosti s eurem. Dodal také, že Česká republika se nachází stále v první fázi a že být se oficiálně zavázala jednoho dne euro přijmout, tak tento den může přijít klidně až za několik desítek let. Zdůraznil, že v ideálním případě by rozhodnutí přijmout společnou měnu mělo být založené na ekonomické analýze přínosů a nákladů, ve finále se však zcela jednoznačně jedná o politické rozhodnutí, byť by mělo zohledňovat řadu ekonomických faktorů.

Uvedl, že jeho země před přijetím eura provedla velmi podrobnou a důkladnou studii¹, která se zabývala právě přínosy a náklady daného rozhodnutí, nicméně paralelně s touto studií se o euru rozhodovalo na politické půdě, která však ekonomickou studii zohledňovala.

Studie provedená v roce 2006 například uvádí, že mezi přínosy patří odstranění transakčních nákladů, odstranění kurzového rizika vůči euru, vyšší transparentnost cen nebo třeba jednodušší soužití s partnery v Evropské unii. Šuster zmínil ale také tzv. nepřímé efekty, například na růst prostřednictvím lepšího obchodu. „Očekávali jsme, že by to HDP zvýšilo o 7 až 20 %, což je opravdu hodně. Zpětně můžeme říct, že jsme spíše na spodní úrovni těch odhadů. Ten přínos je opravdu okolo 7 %.“

K citované studii pak Šuster ještě doplnil, že po přijetí eura se ekonomové na Slovensku snažili otestovat pravdivost předpokladů a ukázalo se, že přímé náklady a přínosy byly odhadnuty velmi přesně, nepřímé byly odhadnuty spíše nepřesně. Nicméně podtrhl, že přijetí eura na Slovensku mělo jednoznačný přínos na produktivitu.

Martin Šuster rovněž osvětlil obavy z růstu cen po vstupu do eurozóny. Nejprve uvedl, že v ekonomické teorii není žádný důvod, proč by měly ceny stoupat jen z toho důvodu, že dojde k přechodu na jinou měnu. Na Slovensku byly však tyto obavy velké, proto tehdy zavedli program ochrany spo-

třebitele a monitoringu cen, kdy každý týden vydávali pravidelné zprávy o vývoji cen. Slovenská národní banka připravila studii, ve které mapovala, jak euro ovlivnilo vývoj cen, a ze které vyplývá, že se jednalo o zhruba 0,1 %, což je dle Šustera standardní meziměsíční míra inflace. Doplnil však, že Slovensko přijalo euro v době začátku recese po finanční krizi a že tedy v té době by žádná rozumně uvažující firma ceny nezvyšovala.

K veřejné a politické podpoře eura Šuster uvedl, že je podle něj důležitá dlouhodobá pozitivní podpora eura,

#EUmýty

„S přijetím eura všechno zdraží.“ Země, které mají se zavedením eura jednu z nejčerstvějších zkušeností (Litva: euro od r. 2015, Lotyšsko: od r. 2014, Estonsko: od r. 2011), nevykazují a ani po zavedení eura nevykazovaly zásadně vyšší míru inflace než Česká republika.

Zdroj: Eurostat

¹ https://nbs.sk/_img/documents/publik/O6_kol1.pdf

Ana Zorić

Ředitelka Direktorátu pro ekonomiku a finanční systém, Ministerstvo financí Chorvatské republiky, hlavní poradkyně chorvatského ministra financí

Michael G. Arghyrou

Předseda Rady ekonomických poradců, Ministerstvo financí Řecké republiky, profesor ekonomie.

v případě Slovenska podporovalo přijetí eura více než 70 % lidí a dokonce i většina relevantních politických stran podporovala přijetí eura. Ze současných dat vyplývá, že podpora veřejnosti je na úrovni zhruba 74 %. „Jakmile člověk do eurozóny vstoupí, tak je spokojený, je to takové šťastné manželství,“ uzavřel svůj příspěvek Šuster.

Ana Zorić (Chorvatsko)

Ana Zorić se na konferenci podělila o velmi čerstvou chorvatskou zkušenost s přijetím eura. Na úvod řekla, že Chorvatsko splnilo své dva hlavní strategické cíle v roce 2009, respektive 2013, kdy vstoupilo do NATO, respektive do Evropské unie. A dalším cílem pak byl vstup do Schengenského prostoru a do eurozóny, což se Chorvatsku povedlo 1. ledna 2023. Toto datum proto Ana Zorić označila za významný historický milník pro svou zemi. „Spadáme nyní mezi 15 zemí na světě, které jsou členy EU, NATO, eurozóny a Schengenu. Vstoupili jsme tak do jakéhosi elitního klubu nejrozvinutějších zemí na světě.“

Za jednu z hlavních motivací pro vstup do eurozóny Zorić označila snahu o zjednodušení podnikatelského prostředí v Chorvatsku, což dále ovlivňuje celou ekonomiku země. V roce 2017 tak Chorvatsko začalo zlepšovat své veřejné finance směrem k větší udržitelnosti a rozhodli se představit strategii na přijetí eura. Ekonomové, podobně jako na Slovensku, počítali

přínosy a náklady spjaté s přijetím eura a z analýzy vyplynulo, že dlouhodobé přínosy jsou mnohem větší než jednorázové ztráty a náklady, které rozhodnutím vzniknou.

Zorić dále uvedla, že byť v prvních týdnech roku 2023 zaznamenaly v některých oblastech nárůsty cen, tak po prvních třech měsících je viditelná stabilizace. „Vláda představila opatření zaměřená proti firmám, které zvyšovaly ceny, byla zavedena také systémová kontrola.“

Ve svém příspěvku také upozornila na velmi podrobná data, kterými země disponuje. Sledovali více než 90 000 cen a po vstupu do eurozóny lze konstatovat, že 65 % cen zůstalo stejných, 25 % cen bylo dokonce nižších a zhruba pouze 10 % cen vzrostlo oproti stavu před přijetím společné měny. Co se týče přímého dopadu na inflaci, tak tomu v Chorvatsku bylo podobně jako v dalších nových státech, které přistoupily k eurozóně, a sice dopad se pohyboval ve výši 0,2 až 0,4 procentních bodů. „Navzdory tomu, že všichni měli obavy, tak jsme žádné velké cenové nárůsty nezaznamenali.“ Zorić dodala, že v době konání konference (březen 2023) dokonce sledují již klesající inflaci při menším meziměsíčním srovnání.

Za jeden z hlavních přínosů, podobně jako Martin Šuster, označila Ana Zorić snížení transakčních nákladů, které v případě Chorvatska činily 160 milionů eur. Pozitivně také Chorvatsko vnímá mechanismus ESM, a to zejména jako ochranu před šoky a ztrátami.

K veřejné podpoře eura před vstu-

pem do eurozóny pak Zorić uvedla, že veřejné mínění se pohybovalo kolem 56–61 % pro euro, Chorvatsko však bylo relativně silně euroizovanou ekonomikou už před vstupem zejména díky turismu, protože většina turistů, kteří do země přijížděli, pocházeli z ekonomik eurozóny. „To je jeden z hlavních důvodů, proč euro bylo mezi místním obyvatelstvem silně zastoupeno. Ceny nemovitostí, ceny automobilů se jakoby počítaly v eurech. Takže euro tam bylo zkrátka s námi.“

Na konec svého příspěvku Zorić řekla, že pokud nějaká členská země EU ještě nevstoupila do eurozóny, tak to nejspíše znamená, že na to veřejnost není připravena. A uvedla dvě možnosti pro změnu veřejného mínění. První, která dle ní není úplně funkční, je organizace nejrůznějších akcí ve snaze veřejné mínění změnit. Druhou možností pak je využít vybrané opinion-makery, jako například média, organizace občanské společnosti či studentské spolky.

Michael G. Arghyrou (Řecko)

Michael G. Arghyrou seznámil posluchače s řeckou zkušeností s eurem a eurozónou. Na začátek sdělil, že rozhodnutí o euru nebylo pro Řecko vůbec problematické a hlavní motivací byl geopolitický charakter země. Politická reprezentace si tehdy uvědomila, že NATO, EU a eurozóna budou přispívat ke stabilizaci země

a budou důležitou institucionální oporou pro bezpečnost Řecka. Upozornil na pozoruhodný moment vstupu Řecka do EU, když řekl, že v roce 1981, kdy jeho země do Unie vstupovala, bylo veřejné mínění protiintegračně naladěné, tehdejší premiér Karamanlís však zemi do EU dostal navzdory veřejnému mínění. „Někdy můžete zkrátka přijmout dobré politické rozhodnutí i navzdory názoru veřejnosti.“ Co se týče úvah o vstupu do eurozóny, tak Řecko se tehdy muselo vypořádat s tím, že nedokázalo mít dlouhodobě nízkou inflaci. Michael G. Arghyrou vidí důvod v politickém procesu, který preferoval krátkodobé cíle před dlouhodobou stabilitou. A vstup do eurozóny Řecko dle něj vnímali jako příležitost vytvořit si měnovou věrohodnost, která se pojí s celou řadou výhod, například právě nízká inflace, prediktabilita pro investory či pevnější rámec pro podnikatelské prostředí.

Arghyrou komentoval také řeckou dluhovou krizi, přičemž ze svého ekonomického pohledu zdůraznil, že příčiny krize rozhodně nebyly v euru, ale v domácí politice, která se vydala na neudržitelnou cestu. „Potom se vytvořila toxická atmosféra, ve které bylo těžké něco dělat, bylo těžké zavést správnou ekonomickou politiku. Naše země téměř zbankrotovala.“

Eurozónu ocenil jako ochranný systém, protože právě členství Řecka v eurozóně dle jeho soudu ochránilo jeho zemi před katastrofou. Řecké poučení tehdy bylo takové, že je

nutné věci změnit a znovu se vydat na cestu ekonomického růstu. „Naše země už se rozhodně nepodobá tomu, jaká byla před sedmi lety. Ros-teme a věci se opravdu zlepšují.“ Řekl také, že Řecko se v posledních pár letech stalo pro Evropu pozitivním překvapením. Na datech ukázal, že Řecko bylo jednou ze zemí s nejvyšší mírou obnovy, HDP v roce 2021 vzrostlo o 8,4 % a o rok později o 5,9 %, Řecko také dosáhlo největší fiskální konsolidace od začátku pandemie. V roce 2023 se země dostala na primární přebytek 0,7 % HDP a její nezaměstnanost je nejnižší od roku 2010. Dodal, že došlo rovněž ke strukturálním změnám v ekonomice v posledních letech a změnil se produktivní model, země nyní vyváží více zboží a služeb než Francie, Španělsko nebo Itálie. „Jsou to mimořádně dobré ukazatele i pro investory, zároveň jsme také zemí eurozóny, takže platí, že se nic nemůže úplně pokazit, je zde nízké riziko a vysoká očekávaná návratnost.“

K růstu cen po zavedení eura Arghyrou uvedl, že v Řecku po vstupu do eurozóny ke zvyšování cen došlo, vysvětlil to však specifickou řeckou situací. Když se totiž jeho země snažila splnit maastrichtská kritéria, konkrétně inflační kritérium, tak docházelo k tomu, že ceny byly drženy pod reálnou hodnotou, aby země tohle kritérium byla schopna splnit. To však vytvořilo proinflační tlaky, které se po zavedení eura uvolnily.

Arghyrou komentoval také řeckou snahu o setrvání v eurozóně i v době největší krize a nejtvrděších opatření. Když Řecko vstupovalo do eurozóny, podpora veřejnosti byla velmi silná. V době krize pak vládnoucí politické strany neměly naprosto jasné přesvědčení o setrvání v eurozóně, zejména vládnoucí radikální levice měla dost ambivalentní postoj, nakonec u ní ale dle Arghyrou zvítězil rozum, a to i u veřejnosti. „Samozřejmě že lidé do určité míry vinili i EU a eurozónu, nicméně ty závažné chyby se odehrávaly převážně v Řecku. Do určité míry můžeme konstatovat, že zkušenosti z minulosti tvoří pevné základy pro naše budoucí směřování. My jsme zkrátka flirtovali s odchodem z eurozóny, ale teď jsou nálady opravdu stabilizovány.“

Nakonec se podělil o své doporučení pro Českou republiku. Zdůraznil, že je podle něj zásadní, aby mělo euro jak politickou, tak veřejnou podporu, a pokud taková situace v Česku zatím nepanuje, tak se máme snažit vést diskuse trpělivě dále, dokud nedosáhneme konsensu.

#EUmýty

**„Lidé nejsou spokojeni s eurozónou ani s eurem.“
Data z průzkumu říkají něco jiného, 72 % veškerých obyvatel EU je pro evropskou hospodářskou a měnovou unii s jednou jednotnou měnou, eurem. Ještě větší shoda panuje v zemích, které mají s přijetím eura zkušenost. Na Slovensku se „pro“ vyslovilo 84 % občanů, v Litvě 85 % a v Lotyšsku i Estonsku dokonce 87 %.**

Zdroj: Eurobarometer

vydal: **Institut moderní politiky iSTAR**

Malostranské náměstí 266/5, 118 00 Praha / IČ: 07746415

www.i-star.cz

[modernipolitika](#)